చిత్తూరు జిల్లాలో
తొలి స్వాతంత్ర్య పోరాటం

The First Struggle for Independence in Chittoor District

రచయిత

డా. దేవిరెడ్డి సుబ్రమణ్యం రెడ్డి, ఎం.ఏ., ఎం.ఫిల్., పిహెచ్.డి.

లెక్చరర్, చరిత్రశాఖ, జవహర్ భారతి

కావలి, నెల్లూరు జిల్లా, ఏ.పి.

Dr. DEVIREDDY SUBRAMANYAM REDDY
M.A., M.Phil., Ph.D.
Associate Professor
Department of History
Sri Venkateswara University
TIRUPATI - 517 502 (A.P.) INDIA

ప్రచురణ

కావలి జర్నలిస్ట్స్ అసోసియేషన్

అధ్యక్షులు యస్. జయప్రతాప్ రెడ్డి

మొదటి ముద్రణ: 1992

చిత్తూరు జిల్లాలో తొలి స్వాతంత్ర్య పోరాటం

The First Struggle for Independence in Chittoor District

వెల: రు. 10/-

Price : . 10/-

కాపీలకు చిరునామా :

దేవిరెడ్డి సుబ్రమణ్యం రెడ్డి

తుమ్మలగుంట

తిరుపతి - 517 505.

అంకితం

గుంటుపల్లి వెంకటేశ్వర చౌదరి గారికి

రాష్ట్ర కిసాన్ కాంగ్రెస్ ఉపాధ్యక్షులు

నెల్లూరు జిల్లా యువజన కాంగ్రెస్ నాయకులు

చిత్తూరు జిల్లాలో తొలి స్వాతంత్ర్య పోరాటం

ఆగస్టు 15, 1947 లో భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చింది. దీన్ని దీర్ఘకాల పోరాటం ద్వారా సంపాదించుట జరిగింది. ఈపోరాటం రెండు ప్రధాన దశలుగా సాగింది. జాతీయతా భావం ఉద్భవించడానికి పూర్వం సాగిన పోరాటదశ,జాతీయతా భావం ఉద్భవించాక జరిగిన పోరాట దశ. తొలి దశలో జరిగిన ఉద్యమాలు చాలవరకు ఒకదానికొకటి సంబంధం లేకుండా ప్రాంతీయంగా, ప్రాంతీయ నాయకత్వాన సాగాయి. అనగా వాడు జాతీయతా భావం లేదు. రెండవ దశ కాలంలో జాతీయ భావం క్రమంగా పరిపూర్ణరూపాన్ని సంతరించుకొని భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ నాయకత్వాన ముఖ్యంగా గాంధీజీ రాజకీయ ప్రవేశం తరువాత స్వాతంత్రోద్యమం జాతీయోద్యమంగా, ప్రజా ఉద్యమంగా సాగింది.

బ్రిటిష్ వ్యతిరేక భారత స్వాతంత్ర్య పోరాటం ఒక్కసారిగా పందొమ్మిది, ఇరవయ్యో శతాబ్దాల్లో ఉద్భవించింది కాదు. ఆంగ్ల అధికార స్థాపనజరిగిన నాటినుండే బ్రిటిష్ వ్యతిరేక స్వాతంత్ర్య పోరాటం ఆరంభమైంది. ఏదేశమందైనా వలస పాలనా స్థాపనతో బాటే వలస పాలకులకు వ్యతిరేకంగా పోరాటాలు ఉద్భవించుట సహజం. వలస పాలనా స్వభావమే అందుకు కారణం. ఇది తన సహజగుణంతో దేశాన్ని, సంఘాన్ని నాశనం చేస్తుంది. దేశాభివృద్ధిని తిరోగమన దిశవైపు తీసుకెళుతుంది. దేశాన్ని దోచుకొని పలు రకాలైన బాధలను సృష్టిస్తుంది, కడకు తిరుగుబాటుకు కావలసిన పరిస్థితులను తానే సృష్టిస్తుంది. ఉదాహరణకు ఆంగ్లవలస పాలకులు భారత ఆర్థిక రంగంలో, పాలనా వ్యవస్థలో, భూసంబంధాలు, శిస్తు విధానం వంటి వాటిల్లో ప్రవేశపెట్టిన మార్పులు వ్యవసాయ రంగంలో పలు బాధలను సృష్టించాయి. దేశమంతటా మితిమీరిన శిస్తు వసూలు జరిగింది.పాలయగాళ్ళు, రాజులు, జమిందార్లు, ఇనాందార్లకు చెందిన భూహక్కులు తొలగించబడుట లేక అమ్మివేయబడుట జరిగింది. వీరిపై మితిమీరిన పేష్కుష్ (tribute) విధించ బడింది. రైతులపై 'రెంట్' అనబడే భూశిస్తు పెంచబడింది.శిస్తు చెల్లించని రైతులు భూమినుండి తొలగించబడ్డారు. శిస్తు చెల్లించలేని రైతులను, పేష్కుష్ చెల్లించలేని

పాలయగాళ్ళను హింసించుట, బంధించుట జరిగింది. ఇందుకు నూతనంగా స్థాపించబడ్డ న్యాయస్థానాలు, చట్టాలు, ఆంగ్ల అధికార్లకు అండగా నిలచాయి. ఆంగ్లేయ పాలనలో వ్యవసాయ అభివృద్ధికి, రైతు సంక్షేమానికి ఎట్టి చర్యలు చేపట్టబడలేదు. పోలీసు, రెవిన్యూ, న్యాయ, సాధారణ పాలనా వ్యవస్థల్లో అవినీతి తాండవించు చుండేది. అంగ్లేయులు ప్రవేశపెట్టిన స్వేచ్ఛావ్యాపార విధానం, బ్రిటన్‌లో భారత సరకులపై విధించబడుచుండిన విచక్షణారహిత పన్నులు భారతీయ కుటీర పరిశ్రమలను దెబ్బతీసి వృత్తిపనివారు ఉపాధిని కోల్పోయేట్లు చేశాయి. వీరు ప్రవేశపెట్టిన సంస్కరణల మూలంగా తరతరాలుగా సాంప్రదాయంగా పాలకులనుండి, ధనికులనుండి పొందుచుండిన ప్రత్యేక హక్కులను, లాభాలను మతాధిపతులు, మేధావి వర్గాలు కోల్పోయారు. అసలు విదేశీ భావంతో పాలించే ఆంగ్లేయుల పాలన ప్రతి భారతీయుని ఆత్మాభిమానాన్ని దెబ్బతీసింది. ఇట్టి పాలనా స్వరూపాన్ని గ్రహించిన భారతీయులు ఆంగ్ల పాలనను తొలగించుకోవాలని కంకణం కట్టుకొన్నారు. దీనితో దేశమంతటా పలుప్రాంతాల్లో ఆంగ్ల వ్యతిరేక తిరుగుబాట్లు ప్రారంభమయ్యాయి. ఇందు రైతులు, వృత్తి పనులవారు, నిరుద్యోగ సైనికులు ప్రముఖ పాత్ర నిర్వహించారు. రాజులు, జమీందార్లు, పాలయగాళ్ళు, ఇనాందార్లు, కడకు; మతాధిపతులు, గిరిజన నాయకులు కూడా ఈ ఉద్యమాలకు నాయకత్వం వహించారు.

ఆంగ్ల వ్యతిరేక ఉద్యమాలు ఆంగ్ల అధికార స్థాపన దేశంలో జరిగిన నాటినుండే ప్రారంభమైనాయని ఇదివరకే చదివాము. 18వ శతాబ్దిలో జరిగిన ఉద్యమాల్లో బెంగాల్ లో సాగిన సన్యాసీ తిరుగుబాటు(1763-1800), చౌర్ తిరుగుబాటు (1766-72, 1795-1816), రంగపూర్, దినాజ్‌పూర్ తిరుగుబాట్లు (1783) బిష్ణుపూర్, బీర్భం (1799), బెనారస్, ఔద్, ఉత్తర సర్కారుల (కోస్తాంధ్ర) తిరుగుబాట్లు ముఖ్యమైనవి. 19వ శతాబ్ది తొలి అర్ధభాగంలో తూర్పున ఒరిస్సా (1804-17), సంబల్‌పూర్ (1827-40) ల లోను, పశ్చిమాన సౌరాష్ట్ర (1816-32), గుజరాత్ (కోలిస్) (1824-28, 1839-49), మహారాష్ట్ర (భిల్ తిరుగుబాటు), సతార (1841) ల లోను, ఉత్తరాన బెనారస్, ఔద్, భిలాస్‌పూర్ (1805), అలిఘర్ (1814-17), పశ్చిమ ఉత్తరప్రదేశ్, హార్యానా (1824), జబల్‌పూర్ (1842), ఖాందేష్ (1852) ల లోను, దక్షిణాన

విజయనగరం (1794), పార్లకిమిడి (1766 -1857), గుంటూరు (1778, 1800, 1830-31, 1835) విశాఖపట్నం (1830-34), రాయలసీమలోని కడప (1801-5, 1846), కర్నూల్, చిత్తూరు (1801-1805) ల్లోను, తంజావూరు, మలబార్ (1800-1801), తిరువాన్కూర్, మైసూర్‌ల లోను జరిగినవి ముఖ్యమైనవి. రంప (1879) వంటి ప్రాంతాల్లో గిరిజన తిరుగుబాట్లు కూడా జరిగాయి. వాటి పెద్దతిరుగుబాట్లలో 1857-58 లో జరిగిన ప్రథమ స్వాతంత్ర్య పోరాటం అని పేరుగాంచిన ఉద్యమం ప్రాధానమైందిగా చెప్పవచ్చు. ఇది బ్రిటిష్ భారత సామ్రాజ్యాన్నే కుది పివేసింది. పై తిరుగుబాట్లన్నీ బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యంలోని ఆంగ్లవ్యతిరేక వాతావరణానికి కొన్ని సూచికలు మాత్రమే. కాని, ఇవి భారత సాంప్రదా యరీతి తిరుగుబాటు ధోరణిని, ప్రాంతీయ తిరుగుబాటు సాంప్రదాయాన్ని స్థాపించాయని చెప్పవచ్చు. భావితరాల భారత జాతీయోద్యమకారులు వీటినుండే స్ఫూర్తిని పొందారనుటలో సందేహంలేదు. కాని వీటన్నింటినీ ఆంగ్లేయులు కఠిన రీతిలో అణచేశారు. ఐనా ప్రజల స్వాతంత్ర్యభావం అప్పుడప్పుడూ ఉద్యమాల రూపంలో చెలరేగుచునే యుండేది. కడకు ఇర వయ్యో శతాబ్దిలో ఇది భారత జాతీయోద్యమ రూపాన్ని ధరించి, ప్రజా ఉద్యమంగా మారి, ఆంగ్ల అధికారాన్ని కూల్చి, ఆంగ్లేయులనుండి 1947లో దేశానికి విముక్తిని తెచ్చింది. దేశంలో సాగిన ఈ పోరాటాలన్నింటినీ ఐదు ప్రధాన ఉపభాగాలుగా విభజించవచ్చు. అవి: పాత వ్యవస్థ కొనసాగు టకు జరిగిన వుద్యమాలు (restorative or nativistic movements), మత స్వరూప ఉద్యమాలు (religious movements), సాంఘిక దోపిడీగాళ్ల ఉద్య మాలు (social banditry), భయంకర వాదుల ఉద్యమాలు, (terrorist movements), ప్రజాఉద్యమాలు (mass movements). ఇవి జాతీయ భావ ఉద్భవ పూర్వదశకు, జాతీయ భావంగల దశకు చెందిన స్వాతంత్రోద్య మాలుగా చెప్పవచ్చు.

ఇక చిత్తూరు జిల్లాలో సాగిన తొలి స్వాతంత్ర్య పోరాట విషయానికి వచ్చినట్లయితే ఇది అత్యంత ముఖ్యమైన వలసపాలనా సంస్కరణల కాలంలో జరిగిందని చెప్పవచ్చు. జమిందారీ, రైత్వారీ, గ్రామవారీ, ఇనాందారీ సంస్కరణలద్వారా వ్యావసాయిక ఉత్పత్తి సంబంధాల్లో నూతన పద్ధతులు ప్రవేశిస్తున్న రోజుల్లో, పరదేశీ సిద్ధాంతాలద్వారా మొరటు రూపంలోని

పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ దేశీయ స్వయంపోషక గ్రామీణ వ్యవస్థలో చొచ్చు కొని వెళ్ళుటకు కావలసిన కృషి జరుగుచున్న కాలంలో వీటి ప్రభావంతో ఏర్పడిందే ఈ చిత్తూరు స్వాతంత్రోద్యమం. అంతేగాక ఆనాటికే ఆంగ్లపాల నపై విసుగుచెందిన ఇతర దక్షిణ ప్రాతీయులు చేపట్టిన ఉద్యమాలు కూడా ఈ ప్రాతీయులపై ప్రభావాన్ని చూపి ఇచట కూడా ఉద్యమం ఏర్పడేట్లు చేశాయి. ఈ ఉద్యమానికి నేటి చిత్తూరు జిల్లాలో (అనగా పూర్వపు మద్రాసు ప్రసిడెన్సీలోని కర్నాటక ప్రాంతంలో యుండిన ఉత్తర ఆర్కాటు డివిజన్‌లో) యుండిన చిత్తూరు పాలయగాళ్ళని పేరుగాంచిన పదిమంది పాలయగాళ్ళలో తొమ్మిదిమంది నాయకత్వం వహించారు. అనగా ఇది ఉమ్మడి నాయకత్వాన సాగిన ఉద్యమమని చెప్పవచ్చు. వారే పాకాల, మొగరాల, పుల్లూరు, కల్లూరు, పులిచెర్ల, ఎదురుకొండ (యాదరకొండ లేక యాదరగుంట), నర్గంతి, తుంబ, గుడిపాటి, బంగారు పాలయగాళ్ళు. వీరి ఉద్యమ ప్రారంభకాలానికి, అనగా 1801 నాటికి పాకాలను శేషమ నాయుడు, పుల్లూరును కుమార రఘునాధనాయుడు, కల్లూరును రంగపతి రాజు, మొగరాలను చెన్నప్పనాయుడు, పులిచెర్లను తిమ్మానాయుడు, ఎదురు కొండను ముద్దురామప్పనాయుడు, నర్గంతిని అనంతప్పనాయుడు, గుడిపాటిని శేషమనాయుడు, తుంబను మల్లప్పనాయుడు, బంగారు పాళేన్ని చంద్రశే ఖరనాయుడు పాలించేవారు. వీరిలో గుడిపాటి పాలయగాడు ఉద్యమంలో పాల్గొలేదు. కాళహస్తి, కార్వేటినగర్ (బొమ్మరాజుపాలెం), వెంకటగిరి కర కంబాడి, కృష్ణాపురం వంటి పాలయగాళ్ళ వలె ఆంగ్లేయులకు విధేయుడుగా ఉండేవాడు. తిరుగుబాటు చేసిన పాలయగాళ్ళకు అండగా పలువురు బంధు వులు, అనుచరులు, కట్టుబడిదార్లు, ఇనాందార్లు, గ్రామాధికార్లు, మిరాసీ దార్లు, కులపెద్దలు, బ్రాహ్మణులు, రైతులు, వృత్తిపనులవారు ఉద్యమంలో చురుగ్గా పాల్గొని ఆంగ్లేయుల నుండి స్వాతంత్ర్యాన్ని పొందుటకై కృషిచే శారు. ఈ ఉద్యమం క్రీ.శ. 1801 నుండి 1805 వరకు సాగింది.

చిత్తూరు ప్రాంతంలో జరిగిన తొలి స్వాతంత్ర్య పోరాటానికి నాయ కత్వం వహించిన పాలయగాళ్ళు తొలుత గిరిజన నాయకులుగా ఉండేవారు. ఇట్టి నాయకులను విజయనగర రాజులు క్రీ.శ. 15వ శతాబ్ది మధ్యలో గ్రామాలు, రహదార్లు, అడవి మార్గాల్లో ప్రజల ప్రాణ, ఆస్థి రక్షణలు, శాంతి భద్రతల పరిరక్షణలకై 'కావలిగాళ్లు' అను హోదాలో (పోలీసు

అధికార్లు) (Superintendents of Police) నిర్ణీత విస్తీర్ణంగల ప్రాంతాలకు నియమించారు. జీవనంకై వీరికి జీతానికి బదులు నామమాత్రపు శిస్తు చెల్లించు పద్ధతిపై 'కావలిఇనాం' భూములను ఇచ్చారు. విధి నిర్వహణలో వీరికి అండగా ఉండే వారి (అమరం, కట్టుబడి, మెర్శినరీ ప్యూన్లు) ఖర్చుల చెల్లింపుకై 'ఊబ', 'నీత', అను సుంకాలను కూడా వీరు ప్రజలనుండి వసూలు చేసుకొనేవారు. తొలి దశలో వీరు పేష్కష్ tribute చెల్లించాల్సి ఉండేదికాదు. క్రీ.శ. 1565 లో జరిగిన తల్లికోట (రాక్షసతంగడి) యుద్ధం తరువాత నాటి రాజకీయ పరిస్థితిని అవకాశంగా తీసుకొని తమ పరిధిలోని ప్రాంతాలపై స్వతంత్ర అధికారాన్ని ప్రకటించుకొని పాలయ గాళ్ళు అను బిరుదును ధరించారు. తమ కావలిఇనాంలపై ప్రభుత్వానికి చెల్లించుచుండిన శిస్తును కూడా ఆపేశారు. క్రమంగా కేంద్రప్రభుత్వాల సర్కారు భూములను ఆక్రమించుకొని పాళేలను విస్తరించుకొని బలపడసా గారు. ఇది విజయనగర రాజుల చివరి రోజుల కాలంలోను, కుతుబ్ షాహి, మొగల్, అసఫ్‌జాహి, నెవాయత్ వలాజా నవాబుల (కర్నాటక) కాలం లోను, కడకు ఆంగ్లో-ఫ్రెంచ్ కర్నాటక యుద్ధాల కాలంలోను సాగింది. ఈ ఆక్రమిత ప్రాంతాలనుండే వీరు 'నీత' అనే పన్ను వసూలు చేసేవారు. నాటి రాజకీయ పరిస్థితిని అవకాశంగా తీసుకొని; బలపడి, స్వతంత్రంగా జీవించసాగారు. పేష్కష్ అనే కప్పాన్ని కూడా చెల్లించేవారుకాదు. 18వ శతాబ్ది తొలిదశలో నాటి కర్నాటక నవాబు సాదత్‌ఉల్లాఖాన్ కాలంలో చిత్తూరులో ఫౌజ్‌దార్‌గా యుండిన తైర్‌మహమ్మద్‌ఖాన్ యొక్క 'బక్షి' గులాంమహమ్మద్ చేతనే తొలిసారిగా వీరినుండి నలభైవేల 'పల్లిపట్టు పగోడా' ల పేష్కష్ వసూలు చేయుటజరిగింది. కాని వీరు పేష్కష్‌ను సక్రమంగా చెల్లించేవారుకాదు. కర్నాటక నవాబులు బలహీనంగా ఉండుటే ఇందుకు కారణం. 18వ శతాబ్ది చివర్లో కర్నాటక నవాబైన మహమ్మదాలీ (వాలాజా) తన తమ్ముడైన వాహబ్ ను చిత్తూరు పాళేలతో కూడిన ప్రాంతానికి జాగీర్దారుగా నియమించి పేష్కష్ వసూలు సక్రమంగా జరు గుటకై ప్రయత్నించాడు. కాని పూర్తిగా సఫలీకృతుడు కాలేదు. వాహబ్ ను తాత్కాలికంగా తొలగించిన హైదరాలీ మాత్రం పూర్తి పేష్కష్ ను వసూలు చేశాడు. బంధీనుండి తిరిగి వచ్చిన వాహబ్, ఆతరువాత అతని కుమారుడు డీలర్ లు పేష్కష్ వసూలుకై ప్రయత్నించగా వీలుపడలేదు.

పాలయగాళ్ళ స్వాతంత్ర్య ప్రియత్వమే ఇందుకు కారణం. దీనికితోడు నవాబులు బలహీనులుగా ఉండేవారు. కడకు 1801లో చిత్తూరు ఆంగ్లేయుల స్వాధీనమైన తరువాత ఉత్తర ఆర్కాటు డివిజన్‌కు (అప్పట్లో దీన్ని జిల్లా అని పిలచేవారుకాదు. ఈ డివిజన్‌లో పలు జిల్లాలుండేవి) తొలి కలెక్టరైన జార్జి స్ట్రాటన్, రెండవ కలెక్టరైన డేవిడ్ కాక్‌బర్న్‌లు, ఈ పాలయగాళ్ళ పేష్కష్‌ను విపరీతంగా పెంచి పూర్తిగా వసూలు చేశారు. కాని తిరుపతి సమీపానగల కరకంబాడి, కృష్ణాపురం పాలయగాళ్ళనుండి మాత్రం పేష్కష్ వసూలు చేయలేదు. తిరుమలకు వెళ్ళే ప్రయాణీకుల రక్షణ, వారి ఆస్తినష్టాలు పూరించుట వీరి విధులుగాన వీరికి పేష్కష్ చెల్లింపు మినహాయింపు ఉండేది. నవాబుల కాలంలో నవాబులకు అవసరమైన సమయాల్లో సైనిక సహాయంచేసి, పేష్కష్ చెల్లించే నియమంపై చిత్తూరు పాలయగాళ్ళు తమ పాళేలను స్వేచ్ఛగా పాలించుకొనేవారు. పలు హక్కులను కూడా కలిగి యుండేవారు. రాజులవలె అన్ని హంగులను, దర్బాలను, దర్బార్లను, నగర్లను (రాజభవనాలు), అధికార్లను, సైనికులను (వ్యూహ్యాన్లు) కలిగియుండేవారు. పటిష్టమైన రెవిన్యూ, పోలీసు, సైనిక వ్యవస్థలను కలిగియుండేవారు. ఇట్టి చిత్తూరు పాలయగాళ్ళు వేట ఆధారంగా జీవించే ఆటవికులైన (nomades) బోయ, ఏకరి కులాలకు చెందినవారు. ఆటవిక నాయకులుగా యుండిన వీరు సాంఘిక పరిణామంలో మార్పుచెంది బోయ, ఏకరి కులస్తులుగా సాంఘిక స్థానాన్ని పొందారు. బోయల్లో ముత్రాచ, వాడమంజి అను ఉపతెగలు ఉండేవి. ఏకర్లను చిత్తూరులో ఏకర్లని, యాకర్లని పిలుస్తారు. వీరినే నెల్లూరు, కడపల్లో బోయలని, కిరాటులని పిలచేవారు. కిరాటులు ఆటవిక నేర జాతులని కృష్ణదేవరాయలు కూడా ఆముక్తమాల్యదలో తెలిపియున్నాడు. ఆటవిక నాయకులు, ప్రముఖ గ్రామాధిపతులు, ఇతర నాయకులేగాక నేరవృత్తి ప్రధానంగాగల నాయకులుకూడా విజయనగర కాలంలో కావలిగాళ్ళుగా (వీరే తరువాత పాలయగాళ్ళయ్యారు) నియమింపబడే సాంప్రదాయం ఉండేది. చిత్తూరు పాలయగాళ్ళను కావలిగాళ్ళు, పాలయగాళ్ళు, పాలయప్పట్టుదొరలు, దొరలు, నాయకులు, నాయుళ్ళు(నాయుడుకాదు; నాయడు), నాయనివార్లని కూడా పిలుస్తారు. ఒక ప్రాంతానికి నాయకులు గావున విజయనగర కాలపు నాయంకర విధానంలో విశాలప్రాంతాలకు అధిపతులుగా యుండిన 'నాయక'

అను అధిపతుల వలె వీరినికూడా నాయక, నాయుడు అని 'నాయకుడు' అనే అర్థలో పిలిచేవారు. నాయుడు అనే పదం నాయక అనే వృత్తి శబ్దం నుండి పుట్టింది. ఇది క్రమంగా పరిణామంచెంది నాయనివారు (అనగా నాయకుడు గారు) అను శబ్దంగా మారి కుల నామంగా స్థిరపడింది. అన్ని భారతీయ కులాలవలె 'నాయనివారు' అనుకులం కూడా వృత్తి రీత్యా ఉద్భవించింది మాత్రమే. కల్లూరు, తుంబ, పులిచెర్ల, బంగారి, గుడిపాటి పాలయగాళ్ళు 'ఏకరి' కులస్తులు. వీరినే నాయనివార్లని కూడా నేడు పిలుస్తారు. చిత్తూరు పాలయగాళ్ళలో బంగారుపాళెం పాళయగాళ్ళ చరిత్ర ప్రాచీనమైందిగా తోస్తోంది. వీరి వంశ ప్రథముడుగా చెప్పదగిన అగ్గితిమ్మన క్రీ.శ. 14 వ శతాబ్దిలోనే పాలయప్పట్టుదొరగా (కావల్గార్) నియమితుడై నట్లు తెలుస్తోంది. అనగా ఇతడు విజయనగర పాలకులైన ఒక టవ హరిహరరాయలు లేక ఒకటవ బుక్కరాయల కాలస్తుడు. క్రీ.శ.1343 లో బుక్కరాయలు పెనుగొండలో రాజప్రతినిధిగా ఉండిన రోజుల్లో ఇతడు నియమించబడినట్లు తోస్తోంది. వారసులు లేనిచో దత్తపుత్రులు వారసు లగుట చిత్తూరు పాళేగాళ్ళలో అగుపడును. అంతేగాక స్త్రీలు కూడా పాలకులయ్యేవారు. ఉదాహరణకు పాకాల, పులిచెర్ల, కరకంబాడి పాళేల్లో స్త్రీలు పాలకులుగా ఉండిన సందర్భాలు గలవు. రాజుల వలె చిత్తూరు పాలేగాళ్ళు నగర్లను (రాజాంతః పురాలు), దర్బార్లను, పలురకాల సేవకు లను, అధికార్లను, అనధికార్లను కల్గియుండేవారు.

ఇట్టి ప్రాచీన చరిత్ర, స్వాతంత్ర్య భావాలు గల చిత్తూరు పాలయ గాళ్ళపై 1801 లో ఆంగ్లేయులు తమ పెత్తనాన్ని ఏర్పరచుకొన్నారు. ఆతరువాత వలసపాలనా స్వభావాలైన పీడన, దోపిడి వంటి వాటిని పలురకాలుగా బహిర్గతం చేసారు. పాలయగాళ్ళపై విపరీతంగా పేష్కష్ భారాన్ని విధించారు. ఇది తొలుత రెండింతలు చేయబడి 53% కి తీసు కురాబడింది. ఆతరువాత 67% నికి పెంచబడ్డది. ఇదివరకు వాయిదాల్లో పేష్కష్ చెల్లించుచుండిన విధానంకూడా రద్దు చేయబడింది. క్రీ.శ. 16వ. శతాబ్దినుండి పాలయగాళ్ళు అనుభవించుచుండిన స్వాతంత్ర్యం ముకూడా హరించు ప్రయత్నం జరిగింది. వీరు అనుభవించుచుండిన పలుహక్కులు తొలగించబడ్డాయి. వీరి 'కావలి' అధికారం(పోలీసు) ప్రభుత్వపరం చేయబ డింది. కావలిగాళ్ళ హోదాలో పాలయగాళ్ళ అధీనంలో యుండిన సర్కారు

భూములు లాక్కోబడ్డవి. స్వసుంత్రం అనే పన్ను వసూలు హక్కు లేకుండా చేయబడింది. అంతేగాక వీరి అనుచరగణం అనుభవించు చుండిన అమరం, చిల్లారు, కట్టుబడి, మాన్యం మొదలగు ఇనాంలు, మిరాసీలు, మేరలు లేకుండా చేయబడ్డాయి. ఈ చర్య పాలయగాళ్ళను, వారి అనుచరగణాన్ని, రైతులను బాధించింది. అంతేగాక పాలయగాళ్ళ నుండి తక్కువ గడువులో పేష్కష్ వసూలు చేయసాగారు. బాకీ పడినచో బంధించే వారు. బాకీకి బదులు వీరి పాళేలను పూర్తిగా గాని పాక్షికంగా గాని ఇవ్వమనేవారు. ఇవన్నీ గాక వీరి అనుచరులైన 'ఫ్యూన్' లనే సైనికులను తొలగించాల్సిందిగా కూడా ఆంగ్లేయులు ఆజ్ఞాపించారు. పాళేల్లోని కోటలు మొదలైన కట్టడాలను కూల్చమన్నారు. ఆంగ్ల సైన్యాలు నడవడానికి రోడ్లు నిర్మించాల్సిందిగా పాలయగాళ్ళను ఆజ్ఞాపించారు. ఆంగ్లాధికార్లు పాలయగాళ్ళతో అతి కరకుగా కూడా ప్రవర్తించేవారు. వీరి అనుచర సైనికులను(అమరం, కట్టుబడి ప్యూన్లు) దొంగలని, దోపిడీదారులని, వారికి పాలయ గాళ్ళ మద్దతు ఉందని భావించి వీరందరినీ నానావిధాల బాధించేవారు, అవమానపరచేవారు. ఇవన్నీ పాలయగాళ్ళ తిరుగుబాటుకు దారితీశాయి. మరో వైపు గ్రామవారీ, రైత్వారీ మొదలైన విధానాలు ప్రవేశపెట్టుట ద్వారా పన్ను భారం పెంచి, హింసా విధానాల్తో కఠినంగా పన్ను వసూళ్ళు చేసి, రైతు వర్గాలను బాధించుట వలన ఆ వర్గాలు కూడా పాలయగాళ్ళతో బాటు ఆంగ్లేయులకు వ్యతిరేకంగా పోరాట మార్గాన్ని ఎన్నుకొనేట్లు చేశారు. వలస పాలకులుగా, వ్యాపార్లుగా ఆంగ్లేయులు ధనం, రాజ్యవాప్తులకే ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు.

ఇట్టి అనేక కారణాల వలన కోపోద్రిక్తులైన పాలయగాళ్ళు తొలుత తమ పేష్కష్ చెల్లింపును ఆపేశారు. అనగా పన్నుల నిరాకరణోద్యమాన్ని ప్రారంభించారు. దీనితో ఆంగ్లేయులు వీరిని బంధించుట, హింసించుట ప్రారంభించగా పాలయగాళ్ళు పోరాటానికి సిద్ధమయ్యారు. తొలుత తమ ప్రాంతాల్లో పయనించే ఆంగ్లేయులను ముట్టడించి బాధించసాగారు. అట్టి బాధితుల్లో కెప్టెన్ నుథ్రాల్ ఒకడు. ఆ తరువాత ఆంగ్లేయుల ఆధీనంలోని అంబూర్ వంటి సర్కారు జిల్లాలను (ప్రాంతాలను) ముట్టడించసాగారు. దీనితో ఆంగ్లేయులు నర్గంతి పాలయగాణ్ణి బంధించారు. కాని తమవద్ద తగిన సైన్యం లేనందున (మరాఠా యుద్ధాల కారణంగా) అతన్ని విడు

దల చేశారు. బంధించినందుకు ప్రతీకారంగా నర్గంతి పాళేగాడు, అతని మిత్రులు కలసి సర్కారు జిల్లాలను ధ్వంశం చేయసాగారు. కడకు చిత్తూరు లోని సర్కారు ఖజానాను కొల్లగొట్ట ప్రయత్నించారు. సైన్యం లేనందున ఆంగ్లేయులు సామరస్య విధానాన్ని అనుసరించాల్సి వచ్చింది. కాని సైనిక కవాతులతో పాలయగాళ్ళను భయపెట్టుటకు ప్రయత్నించారు. దీనితో పాలయగాళ్ళు మరింత రెచ్చిపోయి సర్కారు జిల్లాలను మరలా ముట్టడించసాగారు. ఇంతలో లెఫ్టినెంట్ కల్నల్ డార్లీ పెద్ద సైన్యంతో చిత్తూరు పాళేల్లో ప్రవేశించాడు. ఇతడు కూడా తొలుత శాంతియుత పరిష్కారానికి ప్రయత్నించాడు. కాని ఇతని ప్రతిపాదనలు పాళేగాళ్ళను తృప్తి పరచలేదు. దీనితో డార్లీ వెనుమూరు వైపు సైన్యంతో పయనించి మొగరాలపై ముట్టడించి ఆ పాళేన్ని స్వాధీనపరచుకొన్నాడు. దీనితో భయపడి మొగరాల-పాకాల్ల పాళేగాడయిన చెన్నప్పనాయుడు ఆంగ్లేయులకు లొంగిపోయాడు. వీటి పాళేగాళ్ళు తొలుత వెల్లూరులో, ఆతరువాత చెంగల్పట్టులో బంధీగా ఉంచబడ్డారు. ఆ తరువాత సముద్రం ద్వారాగాని, భూమి మీదనుండి గాని పాళేగాళ్ళకు సహాయం రాకుండా నిరోధించుటకు ఆంగ్లేయులు తగిన చర్యలు తీసుకొన్నారు. నెల్లూరు, ఒంగోలు, చెంగల్పట్టు సముద్రతీరాల్లో గట్టి బందోబస్తు ఏర్పాటు చేశారు. ఆనాటికి ఫ్రెంచివారి భయం ఉన్నందున ఆంగ్లేయులు ఇట్టి చర్యలను తీసుకొన్నట్లు భావించవచ్చు. ఈ చర్యల తరువాత పాళేగాళ్ళతో ఒక అంగీకారం కుదుర్చుకొని ఉద్యమాన్ని బలహీన పరచుటకు ఆంగ్లేయులు ప్రయత్నించారు. కాని పాళేగాళ్ళు సమ్మతించలేదు. దీనితో ఆంగ్ల సైన్యం కల్లూరు, పులిచర్ల కోటలను ముట్టడించింది. కాని చిత్తూరు పాళేగాళ్ళు సమైక్యంగా పుల్లూరుకోట వద్ద ఆంగ్ల సైన్యాన్ని ఎదుర్కొన్నారు. డార్లీ, ఆర్మ్‌స్ట్రాంగ్, బ్రూన్, మూర్‌లు వీరోచితంగా పోరాడినప్పటికీ కోటను స్వాధీనం చేసుకోలేకపోయారు. క్రమంగా కోట ఆంగ్లేయ స్వాధీనమయిందిగాని పాళేగాళ్ళు దొరకలేదు. ఈవిజయం తరువాత పాళేగాళ్లు బంగారుపాళేన్ని రక్షించుకొనుటకై ప్రయత్నించారు. కాని విఫలమయ్యారు. కాని మొగరాలలోని ఆంగ్లసైన్యాన్ని ముట్టడించి ఆయుధాలు స్వాధీన పరచుకొన్నారు. గుడియాత్తం లోని కలెక్టర్ రక్షక భటులపై ముట్టడి చేశారు. ఇంతలో ఆంగ్లసైన్యం తుంబ పాళేన్ని ముట్టడించింది. దీనితో కోపోద్రిక్తులైన పాలయగాళ్ళు తిరుమలకు

వెళ్లే ప్రయాణీకులను ముట్టడించి, సుంకాలు వసూలు చేసి ప్రభుత్వానికి శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి ఆలయం నుండి వచ్చే ఆదాయం లేకుండా చేశారు. ఈ స్థితిలో ఆంగ్లేయులు మరలా సామరస్య పరిష్కారానికై ప్రయత్నించారు గాని ఫలితం లేకపోయింది. దీనితో ఆంగ్ల సైన్యం బంగారుపాళెం కోటను ముట్టడించింది. ఆతరువాత దీని పాళేగాడి కుమారుడికి చెందిన ఎదురు కొండ పాళేన్ని ఆక్రమించారు. తరువాత నర్గంతిపాళేన్ని స్వాధీనపరచుకొన్నారు. ఆతరువాత పాళేగాళ్ళను బంధించుటకై వెతక సాగారు. పాలయగాళ్ళకు రైతులనుండి మద్దతులేకుండా చేయుటకు కూడా ప్రయత్నించారు. ఈ దశలోనే నాగపేట వద్ద ఆంగ్ల సైనిక నాయకుడు కెప్టెన్ బ్రూన్ కి కల్లూరు, పుల్లూరు, పులిచెర్ల పాలయగాళ్ళకు మధ్య తీవ్రపోరాటం సాగింది. కాని పాళేగాళ్ళు ఓడి; పారిపోయారు. మరో వైపు కెప్టెన్ ఆర్మ్‌స్ట్రాంగ్ పరదరామి వద్దగల బంగారిపాళేగాడి అనుచరులను బంధించుటకు ప్రయత్నించి విఫలమయ్యాడు. ఆతరువాత ఆంగ్ల సైన్యం సందూరుకొండను (చందూరు కొండ) ముట్టడించింది. బంగారి పాళేగాడి అనుచరులను పట్టుకొనుటకు ప్రయత్నించిందిగాని విఫలమయింది. ఆ తరువాత ఆంగ్లసైన్యం పాళేగాళ్ళకై గాలించసాగింది. ఇదే తరుణంలో సర్కారు ప్రాంతాలైన పల్లికొండ, కీలేశ్వర్, కలకనూరు, కళత్తూరులను పాళేగాళ్ళు ముట్టడించారు. ఇట్టి పరిస్థితుల్లో శాంతియుత మార్గాలద్వారా పాలయగాళ్ళ ఉద్యమాన్ని ఆపుదల చేయుటకై మద్రాసు ప్రభుత్వం హోర్డిన్, వెబ్, స్ట్రాటన్ లతో కూడిన స్పెషల్ కమిషన్‌ను సెప్టంబర్ 22, 1804 లో నియమించింది. కాని, దీని కృషి కూడా ఫలించలేదు. పాళేగాళ్ళు గెరిల్లా పోరాటాన్ని ఆపలేదు. దీనితో ఆంగ్లేయులు కఠిన సైనిక చర్యల ద్వారా పాళేగాళ్ళ ఉద్యమాన్ని అణచి వేయుటకు నిర్ణయించుకొన్నారు. అందుకై సైనిక చట్టాన్ని ప్రకటించి, పెద్ద సైన్యాన్ని సమీకరించి దాని నాయకుడిగా మనీపెన్నీని నియమించారు. ఇతడు కూడా తొలుత శాంతియుతంగా సమస్య పరిష్కారానికి ప్రయత్నించాడుగాని తమకు తృప్తికరంగా లేనందున పాళేగాళ్ళు అంగీకరించలేదు. తిరుగుబాటు కొనసాగించుటకే నిర్ణయించుకొన్నారు. కాని సైనిక చట్టం ప్రకటించగానే నర్గంతి పాళేగాడు ఆంగ్లేయులకు లొంగిపోయాడు. ఇతర్లు లొంగలేదు. అందుచే అన్ని వైపులనుండి పాళేగాళ్ళను ముట్టడించి అరణ్యాల్లో బంధించాలని భావించి

మైసూరు నుండి కూడా మహారాజా సైన్యాలను, ఆంగ్లసైన్యాలను బాలా జీరావ్, కెప్టెన్ లిటిల్‌ల నాయకత్వాన రప్పించుట జరిగింది. మైసూరు సైన్యానికి, ఎదురుకొండ, బంగారి పాలయగాళ్ళకు మధ్య మొగిలిఘాట్ వద్ద పెద్ద పోరాటం జరిగింది. దీనితో భయపడి బంగారిపాళయగాడు లొంగిపోయాడు. ఎద్దురుకొండ పాళయగాడు పారిపోయాడు. కాని గుడి యాత్తం వద్ద చిత్రదుర్గనుండి వచ్చుచుండిన ఆంగ్లసైన్యాన్ని ఇతడు ఎదు ర్కొని ముప్పతిప్పలు పెట్టాడు. కాని ఫలితంలేక తప్పించుకొన్నాడు. ఈలోపు మనీపెన్నీ కూడా వెనుమూరు వైపు సైన్యంతో బాటు పయనించసాగాడు. ఇంతలో మొగరాల-పాకాల్లకు చెందిన వెనుమూరు వద్దగల గానిగబండ రక్షణకై పాలయగాళ్ళు వెనుమూరు వద్ద ఆయుధాలతో సిద్ధమగుచున్నారని తెలిసి సైన్యంతో వెనుమూరు చేరాడు. ఇచట పెద్ద పోరాటం జరిగింది. అటు ఆంగ్లేయులకు, ఇటు పాలయగాళ్ళకు పెద్ద నష్టం జరిగింది. ఇది జరిగాక పాలయగాళ్ళు అరణ్యాల్లోకి వెళ్ళి రక్షణ పొందారు. దీని తరువాత గానిగబండ, పులిచెర్ల కొండల ఆక్రమణకై ఆంగ్ల సైన్యం ప్రయత్నించింది. ఆతరువాత మనీపెన్నీ నాగబట్లకు వెళ్ళాడు. దీని దాపున చామకొండలో పుల్లూరు, మొగరాల, పాకాల పాళేగాళ్ళు ఉన్నారని తలచి చామకొండలో ప్రవేశించగా అచటి పాళేగాళ్ళు ఇత నితో పోరాటం సాగించారు. కాని విజయం పొందలేక పోయారు. ఈ లోపు పోరాటంతో విసుగు చెందిన కల్లూరు, పులిచెర్ల, తుంబ పాలయ గాళ్ళు సీడెడ్ జిల్లాల కలెక్టర్ మన్రో వద్ద లొంగి పోయారు. దీని తరువాత మొగరాలకొండ వద్ద ఆంగ్లసైన్యానికి మొగరాల, పాకాల పాళే గాళ్ళకు మధ్య పోరాటం జరిగింది. ఆంగ్లేయుల ధాటికి తట్టుకోలేక ఈ పాళేగాళ్ళు తప్పించుకొని శెట్టిగుంట, తిరుపతి, కరకంబాడి, కాళహస్తి, కార్వేటినగర్ కొండల్లో పయనించి కడకు మన్రో వద్ద లొంగిపోయారు. తరువాత పుల్లూరు పాళేగాడు కూడా వీరిని అనుసరించాడు. చివరకు ఎదురుకొండ పాళేగాడు ముద్దురామప్పనాయుడు మాత్రం మిగిలాడు. ఇతడొక్కడే చివరివరకు ఆంగ్లేయులతో పోరాడిన ఘనుడు, వీరుడు, ఆంగ్లే యులకు లొంగని వాడు. చార్గల్ పాళేగాడి సహాయంతో సాల్ఫర్ వద్ద మైసూరు సైన్యాన్ని కూడా దెబ్బతీశాడు. చివరకు మైసూరు సైన్యం చేతిలో కల్లెయ్యబండ అడవుల్లో బంధీయై ఉరిశిక్షకు గురయ్యాడు. దీనితో

ఫిబ్రవరి 20, 1805 నాటికి పాలయగాళ్ళ ఉద్యమం అణిచివేయబడింది.

కొందరు పాళేగాళ్ళ పాలేలు శాశ్వితంగా ఆంగ్లేయుల స్వాధీనం చేయబడగా, మరికొందరి పాలేలు తాత్కాలికంగా ప్రభుత్వ స్వాధీనం కాబడి ఆ తరువాత జమిందారీ శాశ్విత శిస్తు నిర్ణయ విధానం ప్రకారం సక్రమంగా శిస్తు చెల్లించు నియమంపై వీటి పాలయగాళ్ళు పునఃఅధికార స్థాపితులైరి. వీరి అప్పులు పరిష్కరించబడ్డాయి. తిరుగుబాటు ముగిశాక పాలయగాళ్ళు దూర ప్రాంతాల్లో బంధీలుగా ఉంచబడ్డారు. వారి జీవనంకై భృతి చెల్లించబడింది. చిత్తూరు పాళేల్లోని ఆంగ్ల సైన్యం చాల వరకు ఉపసంహరించబడింది. సైనిక చట్టం రద్దు చేయబడింది. సివిల్ అధికారం ఏర్పరచబడింది. పాలనాపరమైన మార్పులు చేయబడ్డాయి. కొందరు పాలయగాళ్ళు, వారి అనుచరులు సైనిక చట్ట ప్రకారం ఉరితీయబడ్డారు. కొందరు దేశ బహిష్కరణ గావించబడ్డారు. మరికొందరు బంధీలో ఉంచబడ్డారు. ఉరితీయ బడ్డ వారిలో ఎదురుకొండ పాలేగాడు ముద్దురామప్పనాయుడు ముఖ్యుడు. ఈ ప్రాంత ప్రజలను శాంత పరచుటకై కొన్ని సంస్కరణలు చేపట్ట బడ్డాయి. గ్రామ పెద్దలు,కట్టుబడి ప్ర్యాన్లు, మిరాసిదార్ల భూములు చాలవరకు తిరిగి ఇచ్చివేయబడ్డాయి. నూతన భూసంస్కరణలు చేపట్టబడ్డాయి.

చిత్తూరు పాలయగాళ్ళు ప్రారంభించిన స్వాతంత్రోద్యమంలో చిత్తూరు పాళేల్లోని పలువర్గాల ప్రజలు కూడా పాల్గొనుట అగుపడుతుంది. ప్రాచీన కాలంనుండి స్వయంపోషకత్వంతో, సాంప్రదాయ పాలనా వ్యవస్థతో వెలసియుండిన గ్రామ వ్యవస్థలో ఆంగ్లేయులు ప్రవేశపెట్టిన మార్పుల కారణంగా గ్రామ పెద్దలు లేక మిరాసిదార్లు, కుల పెద్దలు, ఆయగాళ్ళు లేక బారబల్లూటి అని పిలువబడుచుండిన పన్నెండుమంది గ్రామాధికారుల విషయంలో తీవ్రమైన మార్పులు తెచ్చుట వలన ఒకవైపు వీరిప్రాముఖ్యం, అధికారం, మరోవైపు గ్రామవ్యవస్థ దెబ్బతినుటవలన ఈవర్గాలన్నీ ఆంగ్లేయుల ఎడల తీవ్ర అసంతృప్తి చెందారు. అంతేగాక వంశపారంపర్యంగా అనుభవంలో యుండిన అమరం, చిల్లూరు ఇనాంలు, గ్రామమాన్యాలు, కట్టుబడి ఇనాంలు నాటి కలెక్టర్ కాక్‌బర్న్ చే రద్దుచేయబడ్డాయి. ఈ చర్య రాజకీయ, సాఘిక వర్గాలను అసంతృప్తి పరచింది. గ్రామాధికారుల తారాపడిఇనాంలు, దామాషేఇనాంలు రద్దయ్యాయి. కరణాలు, మణేగార్లు పొందుచుండిన మేరలు, స్వసుంత్రం అనే సుంకాలు, ఇతర రుసుములు

రద్దుకాబడ్డాయి. ఇతర గ్రామోద్యోగులకు చెందిన ఇట్టి హక్కులూ రద్ద య్యాయి. అలాగే గ్రామకట్టుబడి, పాళెంకట్టుబడి వ్యాప్త ఇనాంలు రద్దయి సాధారణ శిస్తు వసూలు చేయుట జరిగింది. ఇక ఆలయాలు, మఠాలనిర్వహణకు ఇవ్వబడ్డ దేవాదాయ ఇనాంలు, బ్రాహ్మణులకు ఇవ్వ బడ్డ అగ్రహారాలు, బ్రాహ్మణాదాయాలు, షోత్రియాలు, భటవృత్తి ఇనాంలు రద్దయి సాధారణ శిస్తు వసూళ్ళు జరిగాయి. పలు వర్గాలకు చెందిన మిరాసీ భూములు (కనియాట్చి భూములు) స్వాధీనం చేసుకోబడ్డాయి. సాధారణ శిస్తువసూళ్ళు చేయబడ్డాయి. సత్రాలు, పాఠశాలలు మొదలగు వాటి నిర్వహణకు ఇవ్వబడ్డ ధర్మాదాయ ఇనాంలు రద్దయ్యాయి. చెరువుల నిర్మాణం, చెరువుల మరమ్మత్తు, నీటి కాలువల త్రవ్వకం, తటాకాల నిర్వహణ, ఆనకట్టల నిర్మాణం మొదలగు నీటి పారుదల ఏర్పాట్లకు, రోడ్ల నిర్మాణాలకు ఇవ్వబడ్డ ఇనాంలు రద్దయ్యాయి. అసలు నీటి పారుద లకు ప్రాధాన్యతే లేకుండింది. రోడ్ల నిర్మాణం కేవలం సైనిక అవసరాలకే జరిగేది. ఈ చర్యలన్నీ రైత్వారీ విధానాన్ని విశాల ప్రాంతాలకు వ్యాప్తి చేసి అధిక ఆదాయాన్ని పొందుటకే తీసుకోబడినాయి. కాని దీనివలన రైతు వర్గాలన్నీ తీవ్ర అసంతృప్తికి గురైనాయి. ఇంతేగాక వ్యాపార వాణి జ్యవర్గంకూడా అసంతృప్తి చెందింది. వీరిపై సయర్, మోతుర్ఫా పన్నులను అధికంగా విధించారు. సాలివారిపై పన్ను విధించబడింది. ఇండిగోపై పన్ను వేయబడింది. పలు వృత్తి పన్నులు విధించబడ్డాయి. ఇదంతా ఈ వర్గాలను అసంతృప్తి పరచింది. ఆధునికత ముసుగులో దోపిడీ సాధనంగా ఉపయోగపడిన రైత్వారీ విధానం ద్వారా రైతులు పీల్చిపిప్పి చేయబడ్డారు. ఈ విధానంలో మానవత్వానికి స్థానంలేదు. ఇందు క్రమం తప్పకుండా శిస్తు వసూళ్ళు చేయబడ్డాయి. శారీరక హింసపెట్టికూడా పన్ను వసూలు చేయబడేది. అంతేగాక డబ్బు రూపంలో మాత్రమే శిస్తు చెల్లింపు అంగీ కరించబడేది. ఈ పద్ధతి రైతులకు నష్టాన్ని, కష్టాన్ని తెచ్చిపెట్టింది. దీనితో రైత్వారీ విధానానికి వ్యతిరేకంగా రైతులు తొలుత పన్నుల నిరా కరణోద్యమాన్ని చేపట్టారు. ఏరి, పహాటవారి, కాణిపాకం, పట్నం, కట్ట మంచి, కొత్తకోట గ్రామీణులు గ్రామాలు వదలి వలసవెళ్ళి తమనిరసనను ప్రదర్శించారు. కలెక్టర్ అభయాలనుకూడా పట్టించుకోలేదు. అంతేగాక రాయకోట దగ్గిర గ్రామాల్లో పెద్ద తిరుగుబాటుకూడా జరిగింది. ఆంగ్లే

యులు సైన్యంతో దీన్ని అణచాల్సి వచ్చింది. తింగేరికోట, పాల్‌కోడు, కృష్ణగిరి రైతులు కూడా ఇందు చేరారు. బ్రాహ్మణులు, రెడ్లు, పాటిళ్ళు, ఇతరులు రైత్వారీ విధాన రద్దుకు కృషి చేశారు. ఆంగ్లేయులకు వ్యతిరే కంగా పోరాటం ప్రారంభించిన పలు రైతువర్గాలు సాంఘికంగా, ఆర్థికంగా తమ అండలో యుండే పాయకార్లు, ఊల్‌కుడి, పరయార్, పల్లి వర్గాల అండను కూడా పొంది పాలయగాళ్ళతో బాటు ఆంగ్ల వ్యతిరేక పోరాటాన్ని సాగించారు. పాళేగాళ్ళ బంధువులు, మిత్రులు, గ్రామాధికార్ల బంధువులు, వ్యాపారులుకూడా ఇందు పాల్గొన్నారు. తిరుగుబాటు కాలంలో ఆంగ్లే యులు గ్రామాలను తగులబెట్టుట, దోచుకొనుట, గ్రామీణులను బంధించుట వంటి చర్యలు చేపట్టుట కూడా ఆంగ్లేయులకు వ్యతిరేకంగా ప్రజలంతా సమైక్యంగా పోరాడేట్లు చేసింది. తమిళ ప్రాంత పాళేగాళ్ళు, సీడెడ్‌జిల్లాల (రాయలసీమ) పాళేగాళ్ళు, కడకు కోలార్ వంటి ప్రాంతపు మైసూరు పాళేగాళ్ళు కూడా ఈ తిరుగుబాటుకు మద్దతునిచ్చారు. ఈ ఉద్యమాన్ని పరిశీలిస్తే ప్రాంతీయస్థాయిలో జరిగిన జాతీయోద్యమంగా అనిపిస్తుంది. కాని నాటికి జాతీయతాభావం భారతీయుల్లో ఏర్పడలేదు. స్వాతంత్ర్య లేక ప్రాంతీయ భావం మాత్రమే ఉండేది. కాని ఆంగ్ల వ్యతిరేక భావం అన్ని ప్రాంతాల ప్రజల్లోనూ దేశమంతటా వ్యాపించి ఉండేది. స్వాతం త్ర్యంకై (స్వేచ్ఛ) చిత్తూరు పాలయగాళ్ళు జరిపిన ఉద్యమం ఆకాలపు ఇతర ఉద్యమాలవలె భావితరాలకు స్ఫూర్తినిచ్చి జాతీయోద్యమాన్ని చేపట్టి ఆంగ్లేయులనుండి మొత్తం దేశాన్నే విముక్తిపరచి స్వాతంత్ర్యాన్ని సంపా దించునట్లు చేసిందనుటలో సందేహంలేదు.

చిత్తూరు పాళేల్లో సాగిన పోరాటాన్ని స్వాతంత్ర్య (స్వేచ్ఛ) పోరా టమని, రైతు ఉద్యమమని, గిరజనోద్యమమని పిలచుటలో తప్పులేదు. ఆంగ్లేయులనుండి విముక్తికై జరిగిన ఉద్యమం గావున స్వాతంత్ర్య పోరా టమని, రైతు వర్గంగా పిలువదగిన రీతిలో తమ వ్యక్తిగత భూముల్లోని వ్యావసాయిక ఉత్పత్తి దశలన్నింట్లో పాళేగాళ్ళు శ్రద్ధ చూపేవారు గావున వీరిని రైతులుగాను, వీరు చేపట్టిన ఉద్యమాన్ని రైతు ఉద్యమంగాను పిలువ వచ్చు. అంతేగాక ఈ ఉద్యమంలో రైతు వర్గంలో ఉన్నత వర్గంగా చెప్పదగిన పాళేగాళ్ళతో బాటుఇతర రైతు వర్గాలన్నీ పాల్గొనుట వలన కూడా దీన్ని రైతు ఉద్యమంగా చెప్పుటలో తప్పులేదు. ఈ ఉద్యమ

నాయకులైన పాళేగాళ్ళు ఆటవిక లేక గిరిజన జాతుల నాయకులుగా ఉండినవారు గావున దీన్ని గిరిజనుల (tribel) తిరుగుబాటని పిలువవచ్చు కడపలోని కోయిలకుంట్లలో 1846 లో జరిగిన పాళేగార్ నరసింహారెడ్డి తిరుగుబాటు కాలం, చిత్తూరు పాళేగాళ్ళ తిరుగుబాటు కాలాల్లోనే (ఆంగ్ల వ్యతిరేక తిరుగుబాట్లలో) పలువురు రైతులు, ఇతర గ్రామ ప్రజలు పాల్గొ నుట అగుపడును. ఐనప్పటికీ ఈ రెండు ఉద్యమాలూ విఫలమయ్యాయి. అందుకు పాళేగాళ్ళకు తగిన ఆర్థిక శక్తి, సైనిక శక్తి, ఆధునిక ఆయుధాలు, దేశ ప్రజలు, నాయకుల మద్దతు, సహాయసహకారాలు లేకుండుటే ప్రధాన కారణాలు. అంతేగాక గుడిపాటి, కాళహస్తి, కార్వేటినగర్, వెంకటగిరి ల పాళేగాళ్ళు ఆంగ్లేయులకు సహకరించారు. ఇవన్నీగాక నాటి ఆంగ్లేయులకు కావలసిన ఆర్థిక, సైనిక శక్తులు ఉండేవి. సమర్థులైన సైనికాధికారులు ఉండేవారు. వీటికితోడు శైశవదశలోని రాజ్యాన్ని పరిరక్షించుకొని, పటి ష్టపరచుకొని, వ్యాపారాభివృద్ధి, ఆర్థిక వనరుల సేకరణ చేసుకొనుటకు ఆంగ్లేయులు కంకణం కట్టుకొని యుండిరి. ఫ్రెంచివారిని సైతం వెడలగొట్టి దేశాన్నంతా ఆక్రమించాలని, తమ అవసరాలకు దేశాన్ని రాజకీయంగా, ఆర్థికంగా వాడుకోవాలని నిర్ణయించుకొనియుండిరి. ఇట్టి వాతావరణంలో సాంప్రదాయరీతి- ఆయుధాలతో పోరాడే పాళేగాళ్ళ స్వాతంత్ర్య పోరాటం విఫలం కాకతప్పదు. కాని వీరి తిరుగుబాటు, ఇతర తిరుగుబాట్లవలె భావితరాలకు స్ఫూర్తినిచ్చి, వారిని సమైక్య పరచి, జాతీయోద్యమంద్వారా ఆంగ్లేయులను తరిమికొట్టి దేశానికి విముక్తిని, స్వాతంత్ర్యాన్ని సాధించు నట్లు చేసింది. అనగా తాత్కాలికంగా వీరి ఉద్యమందెబ్బతిన్నా దీర్ఘకాలిక ప్రయోజనాన్ని చేకూర్చిందని చెప్పవచ్చు.

ఎక్కువ వివరాలకు ఈ పుస్తకాలు చదవండి

1. డా. దేవిరెడ్డి. సుబ్రమణ్యం రెడ్డి — The Struggle for Independence in India, 1992.
2. డా. దేవిరెడ్డి. సుబ్రమణ్యం రెడ్డి — Anti-British Revolts in Andhra Astudy of the Palegars of Andhra 1801-1805 (Ph.D. Thesis, S.V. University, 1988)
3. డా. దేవిరెడ్డి. సుబ్రమణ్యం రెడ్డి — The Palegars and Administration in South India, 1991
4. డా. దేవిరెడ్డి. సుబ్రమణ్యం రెడ్డి — The Pre- nationalist Freedom Struggles in Modern Andhra, 1991.
5. డా. దేవిరెడ్డి. సుబ్రమణ్యం రెడ్డి — The land Tenures and Peasnat in Modern South India, 1991